

Humanae Vitae och den ”kemiska korsetten”

Påven Paulus VI varnade för effekterna av den moderna
födelsekontrollen (foto Unsplash)

LEDARE: Medan de tidiga kristna drog sig tillbaka i vördnad för
kroppen och för den äktenskapliga föreningen ”ett kött” som ett

tecken på Kristi villkorlösa kärlek till sin Kyrka, visar de som med gillande använder den "kemiska korsetten" ett förakt för kroppens egna begränsningar och de uppoffringarna som hör till äktenskapet och familjelivet. Kanske har de inte tagit sig tid att tänka igenom hur den "kemiska korsetten" verkar på sikt.

Tänk er födelsekontrollpillret (p-pillret) som en "kemisk korsett", som kontrollerar och kanske omformar kvinnans kropp, så att den fungerar som mannens! Det var en märklig, omskakande bild, värdig en feministinspirerad dystopisk roman eller film. När denna "kemiska korsett" kom ut och först godkändes av amerikanska läkemedelsverket 1960, välkomnades den som en historisk milstolpe. "Det var det första läkemedlet som någonsin gjorts för att intas regelbundet av människor som inte var sjuka", noterade *Time* magazine.

Det hjälpte nu inte för att sådana preventivmedel som skulle tas genom munnen marknadsfördes som en förutsättning för den personliga valfriheten och som en hjälp för kvinnorna att inte själva bära bördan av sin fertilitet. I vår tid har sedan de artificiella preventivmedlen, och de olika moraliska och politiska juridiska argumenten som används för att rättfärdiga deras användande, satt djupa spår i vår kultur. Vad som är än mer omskakande är att den artificiella kontraceptionen är så utbredd, också bland katoliker, att det moraliska motståndet ibland verkar omöjligt, till och med för vissa personer i hög position i Kyrkan. Ett halvt århundrade efter Paulus VI:s banbrytande encyklika *Humanae Vitae* (Regleringen av barns födslar) har Vatikanen tillsatt en kommission med uppgift att genomföra en översyn på hög nivå av den interna kyrkliga debatten som föregick publiceringen av encyklikan. Encyklikans tillskyndare fruktar nu att den kommer att kastas på historiens soptipp.

Humanae vitae väckte redan från början ett visst utbrett åtlöje. Inflytelserika teologer argumenterade att själva godkännandet av Kyrkans långa och konsekventa förbud mot hindrandet av fortplantningen skulle undergräva Kyrkans trovärdighet bland trogna

lekmän som i många fall hade börjat använda preventivmedel trots Kyrkans undervisning. Den här typen av argumentering har antagligen fått en hel del dragkraft eftersom Vatikanen förbereder en kommande biskopssynod om ungdomsfrågor som planeras till oktober månad i år. Förra månaden bekräftade en "försynodsrapport", som sammanfattade åsikter från unga deltagare i ett brett, av den Heliga Stolen arrangerat, forum för diskussion och bekräftade samtidigt, att den katolska undervisningen om preventivmedlen fortfarande är kontroversiell.

Det hänger sannolikt ihop med att vi fått ärva en bristfällig kateketisk inställning som i stor utsträckning helt ignorerat *Humanae Vitae*. Det är också en smärtsam påminnelse om att unga katoliker fått ta en värld i arv som allvarligt påverkats av den "kemiska korsettens" egen logik. Men det är värt att lägga märke till att försynodsrapporten också vittnade om att många deltagare accepterade Kyrkans undervisning som "en källa till glädje" och uppmanade Kyrkan att "förkunna den med större djup i undervisningen."

Hur ska vi se på denna brytningstid och ungdomarnas blandade vittnesbörd?

"Vi står inför en tid som är både svår och löftesrik. Svårigheten består i att sättet att tala om visheten i katolsk moral är främmande för många ungdomar som ofta lämnar Kyrkan utan att egentligen haft ett riktigt möte med henne," har ärkebiskop Charles Chaput av Filadelfia sagt i ett anförande den 4 april i år vid katolska universitetet i Amerika som firat 50-årsjubileet av den påvliga encyklikan från 1968. "Den är löftesrik därför att de mest öppna av just dessa ungdomar önskar något bättre och mer långvarigt än tomheten och bullret som de nu möter överallt", fortsatte han. Ärkebiskop Chaput lanserade "kemiskakorsettbilden", som han fått från en bekant som är både hustru och mor och som inte saknar sinne för ironi och humor. Det var den rubrik han gav en uppmärksammas konferens om *Humanae Vitae* (1968 - 2018) med underrubriken "Att ta emot Guds vision av äktenskapet, kärleken och livet." Till mötet kom framstående

teologer och läkare, specialister på naturlig familjeplanering och juridikforskare. Det blev ett livligt firande av ett profetiskt vittnesbörd om de tysta farorna med artificiella preventivmedel, kontraceptiva metoder och den helande kraften i påven Paulus VI: s framsynta undervisning i katolsk lära om äktenskapet. Påven har varnat för att preventivmedlen skulle vara till skada för äktenskapen och kvinnans värdighet. Medan många aktiva katoliker känner väl till påvens undervisning, menade ärkebiskop Chaput att användandet av den "kemiska korsetten" påverkat vår tids kristendom och rubbat de troendes tillit till Gud och förståelsen av Hans skapelsegåva.

De första kristna ställde sig däremot vid sidan av den förhärskande hedniska kulturen och godtog inte det som hotade det spirande mänskliga livet med allt vad det innebar av avsiktligt förhindrande av fortplantning, fosterfördrivning och barnamord.

Det som bitit sig fast in i den moderna tiden hade ännu inte påverkat kristendomen. Men de anglikanska biskoparnas beslut på Lambethkonferensen 1930, att preventivmetoderna kunde tillåtas i vissa fall, "där det uppenbart fanns en moralisk plikt att undvika föräldraskap, och där det samtidig fanns moraliskt sunda skäl att undvika fullständig avhållsamhet," har haft en sådan inverkan.

Ärkebiskop Chaput hävdade emellertid att hela läran om undvikande av havandeskap (kontraceptionen) fick en omvänd tolkning av många och att "reformatorer" använde sig av liknande argument för att riva upp abortförbud och förbud för föräktenskapligt sex och homosexuella relationer.

Då nu andra kristna kyrkor följde efter anglikanerna uppstod ett moraliskt vakuum som gav utrymme för "en ny religion" med egna distinkta sociala och sexuella vanor i praktiken.

"Mycket av den moraliska konflikten, som uppbrutna familjeförhållanden, social frigörelse och förvirringen kring könsidentiteten, allt detta som verkar så vanligt i dag, kommer av attityderna till skapelsen och hungern efter att behärska, omforma

och till och med vanställa naturen efter våra önskemål,” sa ärkebiskop Chaput. ”Det är dessa attityder som inte har någon inre sammanhållen ordning i synen på skapelsen som spelar in – antingen direkt eller på olika omvägar – och påverkar oss”, menade han.

Den amerikanska kulturens fragmenterade argsinta tillstånd av i dag rättfärdigar definitivt *Humanae Vitae* och dess ödesdiga förutsägelser. Men encyklikan ville till och med gå längre än så därför att den ville föra fram en holistisk vision av livet och kärleken i äktenskapet med rötter i den djupa respekten för den mänskliga personens själsliga och kroppsliga värdighet. Vi måste också förstå att de uppoffringar som finns med i äktenskapet, och då tänker vi särskilt på perioder av avhållsamhet för att planera in barnens födselar, hör till Skaparens plan. Uppoffringarna kan kosta på, men vi är alla kallade att bära dem med glatt hjärta och inte sopa dem åt sidan som hot mot friheten.

Ja, den Katolska kyrkan har misslyckats med att effektivt överföra denna svåra undervisning som svar på ett fullskaligt angrepp på den mänskliga värdigheten och Guds plan för sexualiteten. Men det betyder inte att vi måste ge upp nu. Och det rättfärdigar inte att Kyrkans auktoritativa undervisning underkänns. Om det skulle ske, skulle det oundvikligen leda till att annan obekväm morallära skulle provoceras till att bli föremål för översyn.

Meningsskiljaktighetens stadiga trumvirvlar skänker en ”aura av moraliskt värde åt ändrade beteendenormer”, sa kardinalen Joseph Ratzinger på den tiden då han var prefekt för Troskongregationen. Men det är ingenting annat än ”ett kapitulerande av den moraliska integriteten.” Kardinal Ratzinger publicerade den här bedömningen för 30 år sedan, långt innan katoliker börjat utmana Kyrkans undervisning om samkönade ”äktenskap” eller ifrågasätta förbudet för så kallad könsbyteskirurgi för människor med nedstämdhetssymptom på grund av sin könsidentitet. Och det blir bara de mest profetiska rösterna som korrekt kommer att förutsäga vilka förvrängningar vi kommer att få se på grund av den ”kemiska

korsetten.” Icke desto mindre har de allra första kristna lärt ut vad de måste göra när de navigerar genom denna värld och när de är ledsagare för ungdomen på deras resa,

”Vår mission i dag är som alltid att inte kapitulera inför världen som den är, utan att ge näring åt världens djupaste längtan och hedra den”, sa ärkebiskop Chaput. ”Gör vi det kan vi leda den till Jesus Kristus och hans sanna frihet och glädje.”

<http://www.ncregister.com/daily-news/humanae-vitae-and-the-chemical-corset>

Källa: *National Catholic Register*, 5 april 2018

översättning Göran Fäldt i maj 2018.